

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики

В И С Н О В О К

**До проєкту Закону України
про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
врегулювання деяких питань у спорах щодо визначення місця проживання
малолітньої дитини
(реєстр. № 5548)**

Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, в межах предметів відання Комітету, розглянув на своєму засіданні 30 червня 2021 року (протокол № 68) проєкт Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання деяких питань у спорах щодо визначення місця проживання малолітньої дитини (реєстр. № 5548 від 21.06.2021), поданий народним депутатом України Лубінцем Д.В. та іншими народними депутатами України.

Відповідно до статті 141 Сімейного кодексу України мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою статті 157 цього Кодексу.

Водночас, як вбачається з пояснювальної записки, конфліктні ситуації між батьками дитини з питання визначення місця проживання дитини та способу спілкування з нею, призводять до випадків викрадення дитини одним із батьків, переховування дитини від другого з батьків та перешкоджання або й в повній забороні спілкування з дитиною другому із батьків.

Внаслідок необдуманих дій батьків, тривалого розгляду справ щодо визначення місця проживання дитини, один з батьків фактично позбавлений права на участь у вихованні дитини, таким чином дитина позбавляється права на спілкування в рівній мірі з обома батьками.

Проектом Закону пропонується:

1) внести зміни до статті 150 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) якими для того з батьків, який є позивачем у справі щодо визначення місця проживання малолітньої дитини, передбачити право подати заяву про забезпечення позову щодо встановлення графіка побачень та/або часу зустрічей з дитиною, якщо він у період судового розгляду відповідної позовної заяви та до моменту набрання рішенням суду законної сили проживає окремо від неї;

2) доповнити частину п'яту статті 157 Сімейного кодексу України нормою, якою надати право тому із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини самостійно вирішувати питання тимчасового виїзду дитини за межі України на строк, що не перевищує одного місяця та більше, у разі якщо інший з батьків самочинно, без згоди другого з батьків чи інших осіб, з якими на підставі закону або рішення суду проживала малолітня дитина, змінив її місце проживання, в тому числі способом її викрадення, внаслідок чого судом постановлено рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання (крім випадку, передбаченого абзацом другим частини першої статті 162 цього Кодексу).

Комітет з питань бюджету зазначив, що законопроект не має впливу на показники державного бюджету. У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Міністерство соціальної політики України та Міністерство юстиції України висловили до законопроекту низку зауважень.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект за умови врахування зауважень, зокрема щодо виключення словосполучення «інших осіб» із формулювання пункту 3 абзацу другої частини п'ятої статті 157 Сімейного кодексу України, оскільки є незрозумілим, хто належить до інших осіб, з якими на підставі закону або рішення суду проживала малолітня дитина у ситуації, за якої у дитини є обидва з батьків, що передбачено змістом статті 157 Сімейного кодексу України.

Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики підтримує ідею законопроекту щодо необхідності врегулювання питання організації зустрічей та/або побачень з дитиною того з батьків, який на час розгляду судової справи про визначення місця проживання малолітньої дитини проживає від неї окремо.

Не зважаючи на те, що положеннями статей 150 та 153 ЦПК України врегульовані питання щодо забезпечення позову шляхом встановлення обов'язку вчинити певні дії, які розповсюджуються, зокрема, на встановлення графіка побачень та/або часу зустрічей з малолітньою дитиною, суди неохоче розглядають такі заяви. Тривалий розгляд судових справ, пов'язаних з визначенням місця проживання малолітньої дитини, позбавляє права батьків на спілкування з дитиною.

Водночас, слід зазначити, що у законопроекті:

1) не враховано потребу у спілкуванні з дитиною того з батьків, який є відповідачем у справі щодо визначення її місця проживання;

2) не врахований ймовірний ризик виникнення загрози життю і здоров'ю дитини внаслідок впровадження запропонованого законопроектом способу забезпечення позову щодо встановлення графіка побачень з малолітньою дитиною без обмежень (наприклад, у присутності іншого з батьків або представника органу опіки та піклування) через наявність обґрунтованих підстав вважати позивача винним у таких злочинах, як побої і мордування, домашнє насильство, підміна дитини тощо;

3) не передбачені особливості забезпечення позову при розгляді судом питання відібрання дитини і повернення за її попереднім місцем проживання у разі його самочинної зміни, в тому числі шляхом викрадення;

4) не враховано те, що на сьогодні батько/мати, з яким/якою проживає дитина, не обмежені у можливостях її тимчасового вивезення за межі України на період до одного місяця, але зобов'язані поінформувати про це іншого з батьків, якщо останній не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, що може призвести до порушень прав дитини на спілкування з обома батьками та до підвищення ризику щодо її міжнародного викрадення.

З урахуванням проведеного обговорення, **Комітет вирішив:**

1) рекомендувати Верховній Раді України проєкт Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання деяких питань у спорах щодо визначення місця проживання малолітньої дитини (реєстр.№ 5548), поданий народним депутатом України Лубінцем Д.В. та іншими народними депутатами України, за результатами розгляду в першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання;

2) направити висновок Комітету про розгляд зазначеного законопроекту до Комітету з питань правової політики, визначеного головним з його опрацювання.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач:Потураєв Микита Русланович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002A672E002C9F8E00
Дійсний до: 19.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-14/17-2021/218021 від 02.07.2021

568109